

Iskolánk névadója, Cser Simon

CSER SIMON
1910 - 1990

CSER SIMON 1910 augusztus 27-én született Csolnokon, egyszerű bányászcsalád fiaként. Eredeti neve Chalupa Simon, de az 1920-as 30-as évek magyarosítási hulláma során többekkel együtt ő is megváltoztatta vezetéknévét.

Pedagógusi képzettségét 1930-ban az esztergomi Tanítóképzőben (jelenleg Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskola) szerezte. 1934-ben egy évre fizetés nélküli próbaidős tanítónak szerződött az annavölgyi bányaiskolához. A rákövetkező évben véglegesítették, mint tanítót és rendes pedagógusi járulékból részesült.

Még abban az évben megnősült. Felesége – született Schmidt Ilona - annavölgyi családból származott, és két gyermekkel ajándékozta meg.

Munkája mellett levelező tagozaton elvégezte a tanárképző főiskola matematika-fizika szakát. 1945-1971 között az iskolaigazgató tisztjét is viselte. Ennél magasabb beosztásra nem vágyott. Nem engedett semmi magasabb beosztással kecsegtető csábításnak. Cser Simon nyugdíjazásáig tanított az annavölgyi iskolában.

Oktatói tevékenysége mellett aktívan részt vett Annavölgy kulturális életében. Bábszínházat szervezett, maga készítette a bábokat és a paravánt. Ő tanította meg az iskola tanulóit a bábjáték fortélyaira. Szindarabok rendezését vállalta. Tagja volt az annavölgyi bányász-zenekarnak, tudott hegedülni, harmonikán és harmóniumon játszani. Kézügyességét dicséri néhány általa készített bútordarab. Festői tehetséggel is rendelkezett. A mindennapok feszültségét méhészkedéssel és kertészkedéssel vezette le.

Szerény és közvetlen embernek ismerték. Mindenkihez volt egy barátságos szava. 1945 februárjában egy aknaszilánk súlyosan megsebesítette. A szilánk áttörte koponyacsontját, és eltávolíthatatlanul élete végéig benne maradt. A fizikai fájdalmakat türelemmel viselte. Soha nem panaszkodott.

Nyugdíjazása után a sárisápi általános iskolában vállalt óraadói- oktatói feladatokat és tanított életének szinte utolsó évéig. 1990-ben, nyolcvanéves korában érte a halál.

Annavölgy község 2007-ben "Annavölgy Községért" posztumusz kitüntetésben részesítette, valamint a helyi általános iskola felvette a Cser Simon nevet.

Az Annavölgyi iskolákról

Fontos tudnunk, hogy bár Annavölgy 1842-től – egy anyakönyvi bejegyzés szerint – közigazgatásilag Sárisáp településrésze, ám tényleges irányítója a mindenkori tulajdonos bányatársaság volt. Ez az irányítás az élet szinte minden területére kiterjedt, beleértve a bányászkolóniák építését, fenntartását, víz, villany hálózat, az élelem és ruházat alapellátását, járványok esetén az orvosi ellátást, és az iskolai oktatást is.

„1898-ban Annavölgy új tulajdonos, az **"Esztergom-Szászvári Kőszénbánya R.-T."** kezébe kerül, mely társaság a termelés fellendítésére nagyarányú fejlesztésekbe kezdett. Villamos erőmű épült Annavölgyön, az összes bányagép villamos meghajtást kapott. Ez komoly előrelépést jelentett az addig gőzhajtású szállítógépekkel és szivattyúkkal szemben.”

(Kollár Attila: Föld alatt és föld felett <http://annavolgy.hu>)

Talán a tulajdonosváltással járó fejlesztések része, legalább is forrásunk (Pécskei József) ugyanarra az időre teszi, a bányatelep két-tantermes Népiskolájának kialakítása egy lakóházból.

Egy valószínűleg azt ábrázoló fotónk van.

Szintén erre az időszakra utal özv. Paul I. Antalné, egykori tanítónőnk „Sárisáp annavölgyi bánya helyi története” című írásának megmaradt töredéke:

„Azon régi szép vadászmezőről tanúskodik a még napjainkban is jó karban lévő vadászkastély, amely jelenleg bánya üzemvezetői lakásul szolgál. Ősi parkjában a régmúlt időkre emlékeztetnek a százados szilfák. Az amit az ősök az erdősítés elmulasztásával vétettek a telep szépsége és egészségügye ellen, azt a múlt század végén 1890 – körül iskolánk egykori főtanítója: Bárdos József nagy lelkesedéssel pótolta. Az Ő emlékét hirdetik, az egykori faültető tanulók azóta családos javakorabeli bányászok. Hálával szeretettel gondolnak a hatalmas vadgesztenyés tölgyes liget és az égbenyúló jegenyefasorok megteremtőjére.”

„A lakosság létszáma emelkedett és a korábban épült kolóniák már nem tudták befogadni az újabb és újabb családokat, ezért a társaság 1922 és 1925 között felépítette a 74 lakásból és az óvodából álló *Új-kolóniát*, ugyanekkor a település új négy-tantermes iskolát kapott.”

(Kollár Attila: Föld alatt és föld felett <http://annavolgy.hu>)

ANNAVÖLGY KÖZSÉG ISKOLATÖRTÉNETE

Kezdetektől a rendszerváltozásig

A legrégebbi feljegyzések a telepi iskolára vonatkozólag 1894-ig nyúlnak vissza. A tankötelesek száma ebben az évben 88 volt, amit az 1894/95 évi "Felvételi napló" mutat, s Balek József tanító végezte a gyermekek okítását. A vármegye tanfelügyelője ebben az időben kapuvári Vargyas Endre volt. Az iskola első hajlékául egy lakóház szolgált, melyet kis torony ékesített, minek harangocskáját később a szomszédos dombtetőn egy haranglábra helyeztek. Annavölgyön a századfordulótól működik elemi népiskola. A legkorábbi rendelkezésre álló dokumentum szerint a bánya által átadott irodahelyiségből átalakítással 1898-ban, két tanteremben folyt az elemi szintű oktatás. Az 1903. május 6-án Annavölgyön kelt "A magyar nyelv tanításának eredménye a bányai iskolákban" című jegyzőkönyv alapján az első osztályba 32 fő, a második és harmadik évfolyamba pedig 58 fő mindennapi tanköteles járt iskolába, mindössze két "tanképesített" tanítóval. Az oktatás magyar nyelven folyt, annak ellenére, hogy a magyar anyanyelvűek száma ebben az időben mindössze nyolc fő volt. A jegyzőkönyv tanúsága szerint az idegen ajkúak háromnegyed része jól beszélt és jól is értette a magyar nyelvet. A magyar nyelvvelőmenetelében a legjobbakat egy-egy aranykoronával jutalmazta a vizsgálóbizottság.

Tagjai: Andrásy János alispán, Vargyas Endre kir. tanfelügyelő. Polezer Lipót dorogi esperes, Winkleher János főmérnök, Pancz Gyula mérnök, Mühl János pénztáros, Dagrai Lajos jegyző, Thtervai N. bíró, Kálnai Károly, Gabanik József és Kis Béla tanítók

A magyar nyelv oktatásán kívül délelőtt 8-10, 10-11, 11-12 óra között tanítottak még számtant, írva - olvasást, nyelvtant, verset és gazdaságtant. Délután 2-3 és 3-4 óra között beszédértési gyakorlatokat, testgyakorlatokat, hittant, rajzot, írást és éneket tanítottak. Az " Annavölgyi Bányatelepi Elemi Népiskolát" az 1898-as évtől a Bányatársulat működteti és meghatározza a tanítási órák látogatóit is. Így azokon részt vehetett az alispán, a királyi tanfelügyelő, a dorogi esperes, a társulás főmérnöke, a helyi plébános, a jegyző, a bíró és a társulás pénztárosa. Így fogalmazódik meg egy határozat, mely javaslatot tesz az iskolabővítésre, ami négy tantermet jelent. Javaslat születik az "ismétlő" iskola bővítésére, továbbá egy kisdud intézmény létrehozásáról és kulturális létesítmény megteremtéséről is. Szükség is volt rá, hiszen a "Felvételi Napló" adatai változatos létszámról adnak tanúbizonyságot.

Gyakorlatilag sem, az iskolai létszám sem a tanítók száma lényegesen az 1910-es évek végéig nem változik. Átlagban 80-90 fős iskolai létszámot és két-három fő tanítót tartanak nyilván ez idő tájt, "kiknek lakásuk is az iskola környékén volt. "

A nagyarányú területi fejlesztés 1920-ra fejeződik be és akkorra sikerül négy tantermes iskolát és egy szolgálati lakásból kialakított óvodát felállítani.

A bányászat fejlődésével, a korszerű technika beállításával, a bányászok lakáshoz jutásával, megnövekedett a bányászszakma becsülete és létszáma is, s velük együtt növekedett az oktatandó nebulók száma is.

Az iskola az államosításig mindvégig a bányatársulás irányítása alá tartozott, nevében megőrizve a

"bányatársuláshoz" való kötődését, amit a társulás anyagilag is finanszírozott. Így tárgyi és anyagi ellátottsági gondjaik nem voltak. Az 1945/46-os tanévben találkozunk először az "Állami Általános Iskola" elnevezéssel. Ekkor már 242 tanulót tartanak nyilván, "kik 5 tanteremben tanulnak, melyben folyóvíz is van. Az itt tanító 5 pedagógus a Bányatársulás által épített 5 szolgálati lakásban lakik, s művelik a kapott pedagógus földeket is. Az iskolának játszótere is van. A központtól való távolság 3 km, vasút állomás 1 km, autóbusz állomás 10 km, hajóállomás 15 km-re van." Az államosítást követően a feladatok az államra hárultak, de a fejlődés nem állt meg. s a 60-as években már a gondok is jelentkeztek. A gazdálkodásban nehézségek merültek fel, az iskola egy-egy új eszközhöz bővítéshez a "szocialista brigádok" segítségét kellett hogy igénybe vegye. Ebben az időszakban a dorogi Járási Művelődési Osztály irányítása alá tartozott az iskola.

(Forrás: Bukó Gábor: Annavölgyi Krónikák)

ANNAVÖLGY KÖZSÉG ISKOLATÖRTÉNETE

1990-től napjainkig

Az oktatás színvonalának gyökeres változása Annavölgyet a rendszerváltozással egy időben érte el. Ekkor válhatott valósággá, ami nagyközségekben és városokban már természetes volt. Állami pályázat és hatalmas lakossági összefogással egy régi munkásszállóból 12 tanteremmel, napközi otthonnal és étkezdével 1990. november 12-én új Általános Iskolát avattak a 102 beiratkozott iskolás gyermek számára. Megvalósult az egyszakos tanítás és vele együtt javultak az oktatás tárgyi, személyi feltételei is. Azonban ez az öröm nem tarthatott sokáig. A Sárisáppal való közös "házasság" gazdaságossági okokra hivatkozva 1996. májusában arra kényszerítette a képviselőtestület tagjait, hogy 1996 szeptemberétől "kísérletképpen", "ideiglenesen" a felső tagozatosokat a 3 km-re lévő sárisápi iskolába költöztessék. Természetesen ezt a lakosság nem fogadta el, látván, azt, hogyha egy községben fokozatosan leépítik az oktatást, előbb-utóbb elnéptelenedik maga a község is. E reménytelen helyzetből kiútként választotta a község az önállóvá válást, hogy oktatási intézményeit változatlanul meg tudja őrizni.

A 2000 évig az iskola igazgatását a következők végezték:

Bárdos József főtanító	1890-től
Szeibert Károly	1902
Balvin Róza	1908
Sándor Károly	1909
Balvin Róza	1910
Sándor Károly	1913
Özv. Paul I. Antalné	1916
Shoder Ödön	1917-1918
Bácsy Frigyes	1921-1922
Kálmán József	1924
Cser Simon	1945-1971
Hábel József	1971-1986
Dér József	1986-1997
Monos Józsefné	1997-2013

(Forrás: Bukó Gábor: Annavölgyi Krónikák)